

Friluftspolitisk policy

Antagen av kommunfullmäktige 2014

Antagen av: Kommunfullmäktige 2014-11-24, § 199	Dokumentnamn: Friluftspolitisk Policy	Ärendebeteckning: Kst/2014:521 Friluftspolitiska styrdokument för Örnsköldsviks kommun
Dokumentägare: Förvaltningschef, Samhällsbyggnadsförvaltningen	Dokumentansvarig: Enhetschef, fritidsenheten	Publiceras: Örnkom
Ersätter dokument: Naturvårdsprogrammet 2009- 2014, Delvis Idrotts och friluftstrategiprogrammet, Delvis	Revideras: Två mandatperioder efter antagande	Utvärderas: Varje mandatperiod
Relaterade dokument: Friluftspolitisk strategi Riktlinjer för Örnsköldsviks kommuns arbete med friluftsliv		

Bakgrund

Arbetet med policyn utgår från två politiska beslut. Kultur- och fritidsnämnden antog 2006 *Idrotts- och friluftsstrategiprogrammet* och fastslog då även att en friluftsplän skulle upprättas för att underlätta arbetet med friluftsförfrågor. År 2010 upprättades ett naturvårdsprogram där kommunfullmäktige bland annat fastslog följande åtgärd:

”En friluftsplän skall tas fram med beskrivningar av friluftsvärden, friluftsområden, anläggningar, aktiviteter, säkerställande, tillgänglighets och utvecklingsfrågor mm.”

(Naturvårdsprogrammet 2011-2014 Kommunfullmäktige 2010-09-26 § 153)

Friluftslivet har naturliga beröringspunkter med flera politikområden, bland annat folkhälsopolitiken, idrottspolitik och naturvårdspolitik. Olika delar av friluftslivet har hittills behandlats i kommunala styrdokument för andra politikområden men inget har haft uppdraget eller ambitionen att omfatta friluftslivet som helhet. Till detta kommer att olika delar av det konkreta arbetet med friluftsliv ligger organisatoriskt under flera nämnder och förvaltningar. Det finns ett behov av att samla och tydliggöra friluftslivet och dess förutsättningar för att få en långsiktighet i kommunens arbete och att stärka friluftslivet som intresse gentemot andra intressen vid den fysiska planeringen.

Syfte och mål

Policyn är ett förvaltningsövergripande styrdokument som fastställer kommunens centrala vilja med friluftslivet, utgör en grund för förvaltningarnas arbete med friluftsliv och ger stöd i kommunens planering. Målet är att friluftslivsfrågor får en långsiktig, samlad och samverkande hantering.

Forskningsprojekt

Örnsköldsviks kommuns arbete med att ta fram styrande dokument för friluftslivet är en del i ett större forskningsprojekt som initierats och leds av Naturvårdsverket. Syftet med forskningsprojektet är att genom fallstudier erhålla en kunskapsbas för hur kommunala friluftsplän kan tas fram. Det ska resultera i en vägledning för Sveriges kommuner med en enkel framtagandeprocess av friluftsplän och även förslag på struktur

och innehåll för en användarvänlig plan. Örnsköldsvik är en av två försökskommuner och arbetet följs av forskare Lena Petersson Forsberg, teknologie doktor i fysisk planering.

Utgångspunkter

Definitionen av friluftsliv utgår från statens definition för fördelning av statsbidrag: ”vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling.” (SFS 2003:133)

Geografiskt omfattar policyn hela Örnsköldsviks kommun.

Den övergripande policyn kompletteras av en friluftspolitisk strategi samt riktlinjer för friluftslivsarbetet som anger konkreta åtgärder. Policyn ska visa hur Örnsköldsviks kommun ställer sig till den nationella friluftspolitiken och avser att arbeta med friluftslivet.

År 2010 biföll riksdagen regeringens proposition *Framtidens friluftsliv* (Prop.2009/10:238) som år 2013 kompletterades med mätbara mål. Den nationella friluftspolitiken innehåller tio målområden som visar på sambanden mellan friluftsliv och andra politikområden. Det är en av utgångspunkterna för det lokala arbetet:

- *Tillgänglig natur för alla*
- *Starkt engagemang och samverkan*
- *Allemansrätten*
- *Tillgång till natur för friluftsliv*
- *Attraktiv tätortsnära natur*
- *Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling*
- *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*
- *Ett rikt friluftsliv i skolan*
- *Friluftsliv för god folkhälsa*
- *God kunskap om friluftslivet*

Utvecklingsområden

Utifrån den nationella friluftspolitiken och de lokala förutsättningarna i Örnsköldsvik har tre utvecklingsområden identifierats: Friluftsliv för alla, Dialog och samverkan samt Hållbarhet och utveckling. Dessa tre målområden är på många sätt varandras förutsättning och kan beskrivas

som tre sidor av en helhetssyn för att bevara och utveckla friluftslivets värden samt öka möjligheterna att ta del av dessa.

Friluftsliv för alla

Policy: Alla ska ha möjlighet till nära och tillgängliga naturupplevelser, samt ett rikt och varierat friluftsliv. Särskilt fokus ska ligga på barn och unga, nya svenskar samt personer med funktionsnedsättning

Människors möjlighet till friluftsliv kan av olika anledningar vara begränsade. Det kan handla om ålder, funktionsnedsättning, kunskaper, kommunikationer, livssituation socialt eller ekonomiskt, deltagande i nätverk och föreningar med och är en tillgänglighetsfråga i vid bemärkelse. Kommunen har ett stort ansvar för att allmänhetens möjligheter till ett rikt friluftsliv tillgodoses. Det innebär särskilt att genom planering och förvaltning utjämna de skillnader i människors möjligheter som kan uppstå. Detta är en del av kommunens vision om en hållbar och tillgänglig kommun i världsklass.

Dialog och samverkan

Policy: Kommunen ska genom samverkan och dialog tillvarata det lokala och ideella engagemanget i utvecklingen av friluftslivet

Friluftslivet är föränderligt och det är viktigt att kommunens planering stämmer med de förutsättningar som råder. Här behöver Örnsköldsviks kommun samarbeta med andra aktörer.

Civilsamhället är en sektor skild från staten och marknaden där människor arbetar tillsammans för ett gemensamt ändamål. Det innefattar förutom ideella föreningar, trossamfund, Kooperationer, stiftelser och ideella nätverk. Nyttan för den enskilde som engagerar sig i sådan verksamhet såväl som för samhället i stort kan knappast överskattas. Föreningslivet är starkt i Örnsköldsvik och tar ett stort ansvar för människors möjlighet till friluftsliv. Örnsköldsvik kommun har redan idag dialog och samarbete med det civila samhället inom olika frågor och det finns även formaliserade grupper för samverkan. Att i mötet med olika aktörer tydliggöra roller och spelregler för samverkan och inflytande byggs en tydlig grund att arbeta vidare på.

Ytterligare en aspekt är att många av de områden av särskilt intresse för friluftslivet som redovisas i översiktsplanen ligger helt eller delvis på privat mark, bolagsmark eller statlig mark. Därför är det viktigt att det finns en levande dialog mellan kommun och markägare för att säkerställa ett långsiktigt rikt friluftsliv. Det kan gälla frågor kring allemansrätt, naturturism, kommunal planering med mera.

Hållbarhet och utveckling

Policy: Friluftslivet i Örnsköldsvik ska utvecklas hållbart och utifrån god kunskap om friluftslivets förutsättningar och intressenter, samt bidra till en god regional tillväxt, naturturism och landsbygdsutveckling.

Detta utvecklingsområde innebär prioriteringar och utveckling med ett hållbarhetsperspektiv. Här används begreppet hållbarhet i betydelsen hållbar utveckling och rymmer tre dimensionerna med följande innebörd:

Social hållbarhet

Bygga och upprätthålla sociala strukturer som är långsiktigt stabila och dynamiska samt kan tillgodose grundläggande, mänskliga behov.

Ekologisk hållbarhet

Vårda och utveckla goda livsmiljöer och anpassa utvecklingen efter vad människor och natur långsiktigt klarar av.

Ekonomisk hållbarhet

Hushålla med mänskliga och materiella resurser

Exploateringstrycket på naturen ökar på olika sätt med en växande befolkning och/eller olika intressens ökade behov och anspråk på mark- och vatten. I områden med ökad förtätning är grönstrukturen särskilt sårbar och behovet av att skydda och bevara gröna värden för framtiden blir då stort. Det är en kommunal angelägenhet att jämka mellan dessa intressen och, så långt det är möjligt, ge goda förutsättningar till näringslivsutveckling samtidigt som markägarintressen värnas och natur- och friluftsvärden bevaras och utvecklas.

Uppföljning

Årligen

Respektive nämnd redovisar i årsbokslutet de åtgärder som genomförts utifrån strategin.

Kommunens arbete med friluftsliv utifrån policyn återkopplas årligen i Natur- och friluftstinget.

Varje mandatperiod

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att varje mandatperiod sammanställa förvaltningarnas och nämndernas arbete och rapportera till kommunstyrelsen.

Varje mandatperiod ska kultur- och fritidsnämndens sammanställning läggas fram till natur- och friluftstinget för utvärdering av kommunens arbete.

Revidering

Policyn gäller för två mandatperioder från antagandet. Den är översiktlig och av principiell karaktär och bör därför kunna vara aktuell över ett längre tidsspann men kan aktualiseras tidigare. Ansvaret för policyn och dess aktualisering ligger på samhällsbyggnadsförvaltningen.